

9. Rondvraag.

Er is niets voor de rondvraag.

10. Sluiting.

Siep Sinnema bedankt Peter de Boer voor zijn presentatie en wenst allen een goede reis naar huis.

Verslag Excursie Tsjongerwâlen - Gerrit Tuinstra

De eerste excursie van het afgelopen seizoen was op 14 mei, in het gebied De Tsjongerwâlen, tussen Donkerbroek en Makkinga. De opkomst was niet heel groot (Anneke, Reinie, Hessel & Saskia, Siep & Jannie en ondergetekende)!

Het gebied is in eigendom en beheer bij It Fryske Gea en het is een vrij lang en smal gebied langs het Tjongerkanaal, dat hier van oost naar west loopt. Bij bepaalde weersomstandigheden, bijvoorbeeld wind uit een ‘verkeerde’ richting, zou je het risico kunnen lopen om hier maar weinig vlinders te zien. Derhalve werd er vooraf ook toestemming gevraagd voor een ‘reservegebied’. En dit was een klein gebiedje aan ‘De Pegge’, het binnendoorweggetje van Donkerbroek naar Oosterwolde. Dit gebied, met een beperkte oppervlakte, bestaat uit bos en schrale graslanden. Tevens ligt er een klein stukje heide met een vennetje, van een particuliere eigenaar.

Maar eerst De Tsjongerwâlen. De volgende beknopte beschrijving is overgenomen van de website van It Fryske Gea: “Toen de Tsjonger rond 1870 werd gekanaliseerd, lieten de gravers veel zand en keileem achter. Tussen Makkinga en Donkerbroek ontstonden zo hoge zand- en leemwallen die in de loop van de jaren spontaan met bos begroeiden. Met dank aan de kanaalgravers zijn de Tsjongerwâlen een mooie landschappelijke omlijsting van het Tsjongerkanaal geworden. Op de hoge zand- en keileemwallen die bij het rechttrekken van de Tsjonger zijn achtergelaten, hebben struiken en bomen alle kans gekregen zich ongestoord te ontwikkelen. Op de bodem van het bos groeit de dagkoekoeksbloem. Waar de omstandigheden humusrijk zijn, gedijt de bosanemoon. De grenssloot met de Tsjongerdijk bevat ijzerhoudend grondwater. De sloot kan af en toe verkleuren, dankzij het wit van de bloeiende gewone waterranonkel. Aan de oever staat de gewone dotterbloem en holpijp. Door de rust zijn de Tsjongerwâlen een prachtige broedplaats voor veel soorten zangvogels. Het gebied maakt deel uit van een natte ecologische verbindingszone, een natte strook van Oosterwolde tot aan de Delleboersterheide. Vooral reptielen en amfibieën hebben baat bij deze voorziening in de natuur.”

In de laatste alinea van het artikeltje op de website van It Fryske Gea staat dat ‘Het Unlân van Jelsma en Kobbelân alleen toegankelijk zijn op aanvraag’! Waarschijnlijk een stukje tekst in het verkeerde artikel geplakt. De afzonderlijke

gebiedjes in de Tsjongerwâlen zullen normaliter inderdaad niet betreden mogen worden, maar er ligt tussen de wâlen en het Tjongerkanaal over de gehele lengte een prachtig fietspad, vanwaar het gebied prima te beleven is!

Ook tijdens de excursie hebben we het fietspad afgelopen, op zoek naar vlinders. Echter heel veel vlinders hebben we niet gezien. Net zoals zoveel dagen in het voorjaar van 2016 was ook deze zaterdag lang niet ideaal qua weersomstandigheden. Het was koud en er stond een stevige noordenwind. En juist voor de excursie vielen er nog stevige buien! Ten behoeve van de toekomstige dagvlinderatlas konden we een paar soorten noteren: bont zandogje, landkaartje en klein gaderd witje. Het oranjetipje kon ondanks zoeken naar eitjes op de pinksterbloemen niet worden gevonden. Wel werden een aantal micro-nachtvlinders gevonden, waaronder een bijzonder langsprietmotje. Anneke vond in bosrand begroeid met ereprijs (*Veronica spec.*) een exemplaar van *Cauchas fibulella* (dwerglangsprietmot) waarvan de rupsen op ereprijssoorten leven. Door de bloeiende (blauwe) bloemetjes van de ereprijsplanten af te zoeken kunnen de vlinders (overdag) gevonden worden. Ook werd er een aantal macro-nachtvlinders gevonden, waaronder de spanners *Epirrhoe alternata* (gewone bandspanner), *Xanthorhoe spadicearia* (bruine vierbandspanner) en de prachtige groene *Colostygia pectinataria* (kleine groenbandspanner). Naast vlinders werden er ook diverse rupsen gevonden. Zo klopte Hessel de rupsen van *Hemithea aestivaria* (kleine zomervlinder), *Amphipyra pyramidea* (pyramidevlinder) en zelfs de prachtige *Allophyes oxyacanthae* (meidoornuil) uit een meidoornstruik! Deze rupsenvondsten maakten het waarnemingenlijstje gelukkig iets langer!

Halverwege de middag besloten we nog even een bezoek te brengen aan het gebiedje aan 'De Pegge'. Kort nadat we het gebied in waren gegaan kwam er een zware hagelbui over, die maakte dat we daarna niet zoveel vlinders meer gezien hebben, m.u.v. rupsen van een aantal soorten. Overigens zaten daar nog wel twee leuke soorten tussen, waaronder zo'n 40 rupsen van *Orthosia miniosa* (eikenvoorjaarsuil). Van de micro-nachtvlinder *Eriocrania sangii* (grijsrupspurpermot) werden een aantal mijnen met rupsen gevonden op berk. De vlinders van het genus *Eriocrania* zijn soms lastig van elkaar te onderscheiden en sommige rupsen ook. Echter de rupsen van *E. sangii* zijn juist gemakkelijk te herkennen door de grijze kleur!

In de Tsjongerwâlen werden in totaal 17 vlindersoorten gezien, in 'De Pegge' 19. Een zeer matig resultaat!